

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

©2024 БЕРЕЗІВСЬКИЙ Я. П.

УДК 338.23:330.341

JEL: E02; E10; O14

Березівський Я. П. Методологічні аспекти дослідження технологічної конкурентоспроможності національної економіки та її інституційного забезпечення

У статті актуалізується проблематика забезпечення технологічної конкурентоспроможності національного господарства. Зазначено, що в таких цілях у країні слід активізувати інноваційно-технологічну діяльність підприємств і організацій, а також забезпечити дієву систему менеджменту відповідних процесів на макроекономічному рівні управління. Метою статті є узагальнення та подальший розвиток методології дослідження технологічної конкурентоспроможності національної економіки та її інституційного забезпечення. Розроблено алгоритм аналізування технологічної конкурентоспроможності економіки. Визначено та охарактеризовано етапи методології дослідження технологічної конкурентоспроможності національної економіки та її інституційного забезпечення. На першому етапі йдеться про першочергові висновки в цій сфері щодо стану та рівня технологічної конкурентоспроможності національної економіки, її секторів, видів економічної діяльності, галузей та вершті-решт стратегічно важливих суб'єктів господарювання; на другому етапі – про оцінювання наслідків впливу досягнутого рівня технологізації на соціально-економічний поступ; на третьому етапі – про ідентифікацію чинників і причин формування; на четвертому етапі – про інституційне, ресурсне, інфраструктурне, ринкове забезпечення; на п'ятому етапі – про характеристики передумов становлення процесів зміцнення технологічно конкурентоспроможних позицій національного господарства. Доведено, що кожен із цих етапів має властиві їм завдання, виконує свою роль, служить так званим світоглядним аспектом дослідження. Визначено структурні складові інституційного забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки: нормативно-правову, організаційно-управлінську, інституційно-ресурсну, інституційно-інфраструктурну, інституційно-ринкову, психологічно-інформаційну. Вказано на завдання та ключові предмети наукових розвідок, обрання найбільш ефективних і адекватних методів економічного аналізу, формування аргументованих аналітичних висновків.

Ключові слова: національна економіка, розвиток, конкурентоспроможність, інноваційно-технологічна діяльність, державна політика, державне регулювання, інновації, інноваційна активність, прогресивні технології, технологічна конкурентоспроможність.

Рис.: 1. Бібл.: 16.

Березівський Ярослав Петрович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедра економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І. В. Поповича, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (вул. Пекарська, 50, Львів, 79010, Україна)

E-mail: berzivskiys@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9480-3688>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAB-6664-2021>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57222105209>

UDC 338.23:330.341

JEL: E02; E10; O14

Berezivskiy Ya. P. Methodological Aspects of the Study of the Technological Competitiveness of the National Economy and Its Institutional Support

The article updates the issue of ensuring the technological competitiveness of the national economy. It is noted that for such purposes, the country should intensify the innovative and technological activities of enterprises and organizations, as well as ensure a good management system of the relevant processes at the macroeconomic level of management. The aim of the article is to generalize and further develop the methodology for researching the technological competitiveness of the national economy and its institutional support. An algorithm for analyzing the technological competitiveness of the economy has been developed. The stages of the methodology for researching the technological competitiveness of the national economy and its institutional support are defined and characterized. The first stage refers to the primary conclusions in this area regarding the state and level of technological competitiveness of the national economy, its sectors, types of economic activity, industries and, ultimately, strategically important economic entities; the second stage deals with the assessment of the impact of the achieved level of technology on socioeconomic progress; the third stage – with the identification of factors and causes of formation; the fourth stage – institutional, resource, infrastructural, market support; the fifth stage – the characteristics of the prerequisites for the formation of the processes of strengthening the technological and competitive positions of the national economy. It is proved that each of these stages has its own tasks, fulfills its role, serves as so called worldview aspect of research. The structural components of the institutional support of the technological competitiveness of the economy are determined as follows: normative-legal, organizational-managerial, institutional-resource, institutional-infrastructural, institutional-market, psychological-informational. The tasks and key subjects of scientific research, the selection of the most effective and adequate methods of economic analysis, the formation of justified analytical conclusions are indicated. **Keywords:** national economy, development, competitiveness, innovative and technological activity, State policy, State regulation, innovations, innovative activity, advanced technologies, technological competitiveness.

Fig.: 1. Bibl.: 16.

Berezivskiy Yaroslav P. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Enterprise Economics, Innovation and Counseling in the Agroindustrial Complex named after I. V. Popovich, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies of Lviv (50 Pekarska Str., Lviv, 79010, Ukraine)

E-mail: berzivskiys@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9480-3688>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAB-6664-2021>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57222105209>

Формування методології дослідження технологічної конкурентоспроможності національної економіки характеризується високим рівнем актуальності з огляду на те, що її застосування дозволяє найретельніше оцінити й охарактеризувати наявний стан, а також окреслити тенденції розвитку інноваційно-технологічної діяльності та її результати у світлі зміцнення конкурентних позицій національного господарства, регіональних економічних комплексів, стратегічних видів економічної діяльності та економічних агентів у тому числі.

У доповнення до цього йдеться і про методологію аналізування інституційного забезпечення технологічної конкурентоспроможності національного господарства. Доречно зауважити, що згідно з авторською позицією, на сьогодні напрацьованими залишаються лише її початки, наявні тільки певні, окремі фрагментарні спроби та підходи до окреслення структури елементів та визначені лише певні, переважно якісного характеру, критерії становлення та функціонування складових інституційного забезпечення (правового, організаційного, економічного, інфраструктурного, психологічного тощо) процесів технологізації та технологічної модернізації економіки, її секторів, видів економічної діяльності.

Отже, узагальнення наявних теоретико-методичних і методико-прикладних засад і напрацювання на цій основі повноцінної методології дослідження технологічної конкурентоспроможності економіки служитиме гарним інформаційно-аналітичним інструментальним базисом здійснення повноцінного аналізування в цій сфері як невід'ємної функції в системі цілісного публічного управління процесами інноваційно-технологічного поступу та впровадження його результатів у розвиток економіки та поліпшення якості життя населення, виведення країни в ранг світових лідерів спершу за високотехнологічними стартапами, далі – за темпами і масштабами поширення технологічних інновацій і врешті-решт – за розширенням виробничо-експортного потенціалу та макроекономічними інтенціями.

Цілий комплекс питань, які стосуються теоретико-методичних і методико-прикладних засад формування та реалізації державної політики розвитку інноваційно-технологічної діяльності та забезпечення завдяки цьому технологічної конкурентоспроможності національного господарства країни, розкриті в дослідженнях таких науковців: Лупак Р., Мізюк Б., Куницька-Іляш М. та ін. [1], Васильців Т. Г. [2], Білик Р. С. [3], Герасимова І. Ю. [4], Гугрій Г. А., Чугрій Н. А. [5], Дубей Ю. В., Пилипенко Ю. І. [6], Дубей Ю. В. [7], Зайченко В. В. [8], Казакова Н. А., Шолом А. С., Ши Х. [9], Кублікова Т.,

Кузнецова І. [10], Скоробогатов М. М., Куцеров О. І. [11], Миценко В. [12], Ситник Н. С., Шушкова Ю. В., Парфенюк Є. І. [13], Тищенко Д. С. [14], Уразалєв Р. М., Васильців Т. Г. [15], Юринець З. В. [16].

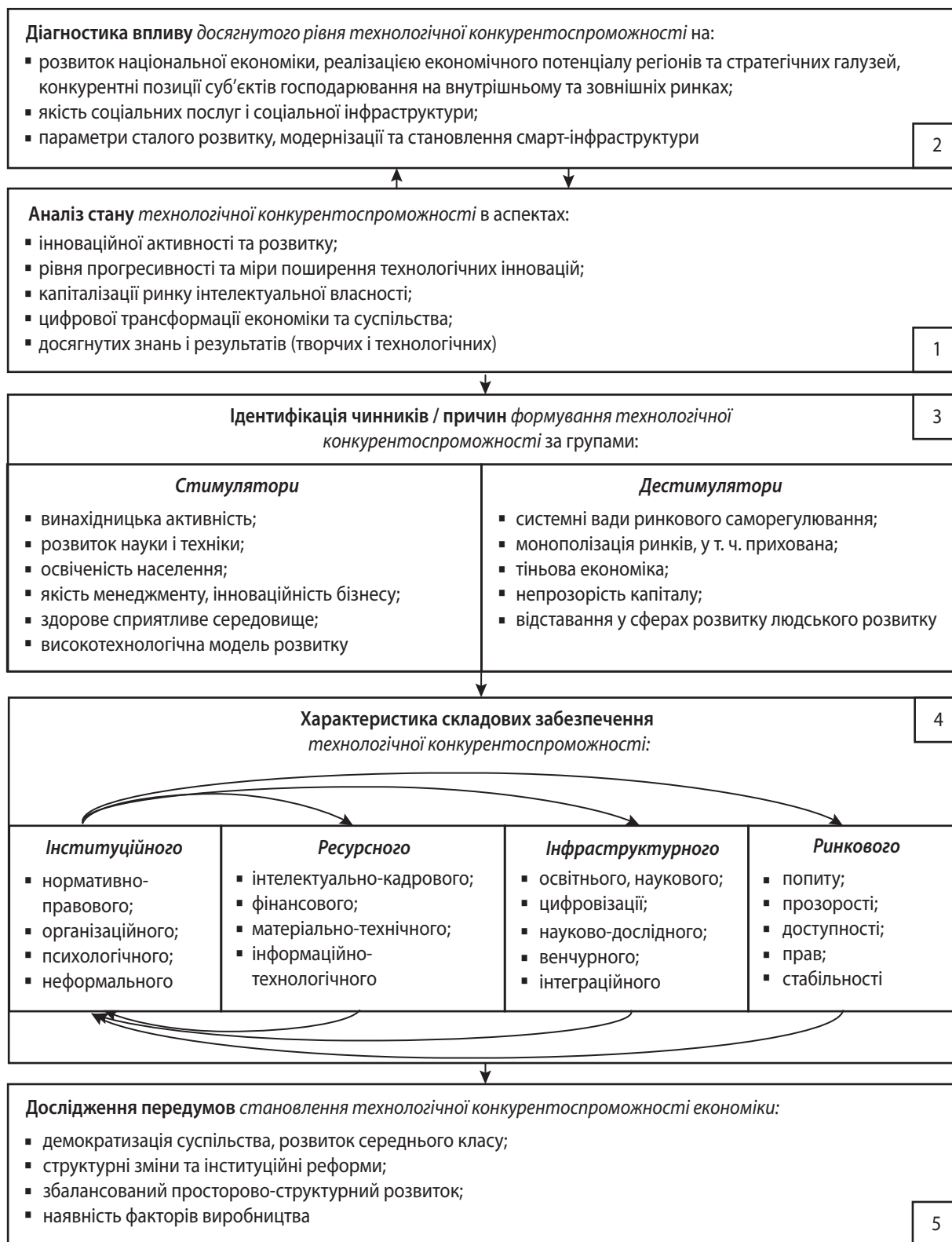
Проте зміна ситуації через ускладнення середовища господарювання в умовах повномасштабної війни, відмову від інвестування в середовищі високого рівня воєнних ризиків та спад у зв'язку з цим інноваційної активності підприємств і організацій обумовила високий рівень потреби в подальших дослідженнях у сфері публічного менеджменту технологічної конкурентоспроможності, причому на всіх рівнях управління.

Метою статті є узагальнення та подальший розвиток методології дослідження технологічної конкурентоспроможності національної економіки та її інституційного забезпечення.

Увесь спектр проблематики, яка потребує аналізування в межах повноцінної системи-схеми аналізування технологічної конкурентоспроможності національного господарства, набуває вигляду як на *рис. 1*.

Ба більше, за комплексного бачення, розуміння алгоритму та місця, ролі та послідовності вибудування його внутрішніх елементів, взаємозв'язків і характеру природи між ними, за суттю, відповідають етимології поняття «технологічна конкурентоспроможність» і методології її дослідження, коли в центрі уваги – її стан та/чи міра досягнення, однак не меншої ваги набувають питання встановлення причин її «формування VS недосягнення», чинників, що обумовили відповідний стан, а також детермінант змін і зрушень, потрібних для виправлення ситуації. Таким чином, провідне місце в структурі та послідовності аналізування відводиться безпосередньо аналізу стану технологічної конкурентоспроможності національної економіки. Якщо ідентифікувати схожість низки спільних характеристик і висновків за результатами досліджень у цій сфері, йдеться про:

- ✦ *по-перше*, стан інноваційної діяльності та міру інноваційної активності переважної більшості суб'єктів господарювання, а в ідеалі – провідних (стратегічних, пріоритетних, системоформуючих) видів економічної діяльності, отримані в їх ході кількісні та якісні результати, ефекти [4];
- ✦ *по-друге*, технологічний розвиток економіки, чисельність створених і використовуваних прогресивних технологій, міру їх поширення на загальну господарську систему країни та загалом у суспільстві, рівень досягнутого технологічного укладу та фази індустріального поступу [6];

Рис. 1. Алгоритм аналізування технологічної конкурентоспроможності економіки: світоглядний аспект
Джерело: авторська розробка.

- ✦ *по-третє*, розвиненість, прозорість та місткість ринку інтелектуальної власності як критерій не тільки активності (діяльності та її фінансування) у сфері інновацій та технологій, але й доведення отриманих результатів до рівня їх перетворення на об'єкти права власності та комерціалізації, що загалом формує цілісний невід'ємний пласт відносин і можливостей для належного поштовху та підтримки інноваційно-технологічного зростання, включно із системою захисту цих процесів [5];
- ✦ *по-четверте*, міру і темпи поширення процесів цифрової трансформації економіки та суспільства, коли прогресивні технології безпосередньо стосуються інформаційно-комунікаційної сфери, диджитал-відносин і комунікацій, забезпечують формування, по суті, нового середовища (віртуально-комунікаційного) для бізнесу, держави та населення, відповідно, перехід на новий, якісно вищий щабель суспільного розвитку, за яким слідує і якість життя, і економічне зростання [14];
- ✦ *по-п'яте*, міру досягнень технологічного розвитку (відповідно, конкурентоспроможності), що проявляються у вигляді творчих і технологічних досягнутих знань і результатів як передумови до подальших зрушень [7];
- ✦ *по-шосте*, нарощення й ефективно використання людського капіталу як узагальнювальної характеристики та критично невід'ємної умови (базису) інноваційно-технологічного розвитку та використання його результатів задля виведення країни в ранг технологічних лідерів [9].

Результати аналізування технологічної конкурентоспроможності служать безпосереднім свідченням її стану та досягнутих у цій сфері результатів. Водночас вони самі по собі не можуть бути самоціллю державної політики в аналізованій сфері. Куди більшої значущості набувають наслідки її реалізації для системи національного господарства, соціальної та інших сфер.

Відповідно, в ході аналізування важливо ідентифікувати й оцінити каузальність зв'язків посилення (а в протилежному випадку – послаблення негативних наслідків) технологічної конкурентоспроможності та змін у бік поліпшення за такими векторами:

- а) *приріст* (шляхом зміцнення конкурентних позицій) доходів, прибутку, доданої вартості підприємств, галузей, регіональних і національної економічної системи;

- б) *поліпшення* (через розширення асортименту, номенклатури та підвищення рівня якості системи соціальних послуг, поширення процесів становлення та розвитку смарт-інфраструктури) характеристик якості життя;
- в) *розвиток* (у підсумку структурних реформувальних та змін у сферах освіти, науки, досліджень і розробок) людського потенціалу в країні чи на її територіях.

Як слушно узагальнюється в ході досліджень за цим вектором, вказані характеристики закономірно служать повноцінним елементом у системі дослідження технологічної конкурентоспроможності, відображаючи міру реалізації її потенціалу як результуючої ознаки якості державної політики в аналізованій сфері [9].

Своєю чергою, важливо ідентифікувати і зворотні зв'язки. Йдеться про чинники та причини, які вплинули на формування технологічної конкурентоспроможності як у сенсі стимулювального, так і дестимулювального характеру. Загалом це не про підтвердження загальновідомих аксіом щодо детермінант інноваційно-технологічного поступу чи його тригерів, а про пошуки причин і підтвердження фактів впливу тих чи інших важливих і системних чинників на активізацію інноваційної діяльності, створення та впровадження провідних прогресивних технологій (як-от: високий рівень винахідництва в бізнесі та суспільстві; прогрес у розвитку науки і техніки; висока освіченість населення; ментальність представників бізнесу, орієнтована на інноваційний шлях поступу та конкурентоспроможності, а також спроможність організувати відповідні процеси, здорове та сприятливе середовище для ініціювання та фінансування інноваційно-технологічної діяльності; обрання на найвищих щаблях влади високотехнологічної моделі за вектор розвитку національної економіки та суспільства; економічне зростання; технологічна готовність тощо [13]), а також про низку факторів, які призвели до дестимулювання інноваційно-технологічного поступу країни (здебільшого йдеться про системні вади та несформованість повноцінної ринкової системи саморегулювання; монополізацію ринків; тіньову економічну діяльність; непрозорість під час формування, залучення та використання капіталу; відставання у сферах розвитку людського капіталу; декларативність реформ; фіктивність інфраструктури та середовища тощо [12]), а відповідно, до послаблення та зниження рівня технологічної конкурентоспроможності національного господарства.

Без розуміння чинників і причин, які обумовили напрями й інтенсивність перебігу процесів у

сфері технологічної конкурентоспроможності національної економіки, неможливо дати відповіді на питання: чому так сталося і що робити надалі, аби або підсилити, або навпаки, послабити чи навіть нівелювати дію тих чи інших чинників і умов. Ба більше, розуміння впливу чинників дозволяє вказати на внесок кожного з них у зміни, які відбулися. Це невід'ємна складова факторного аналізу.

При цьому, в структурі причин знаходиться своя група, яка чи не найбільшою мірою визначає умови для прогресу або служить тригером позитивних змін і зрушень. Її вага настільки значна, що цей кластер чинників має всі підстави бути розглянутим відокремлено від інших аспектів. Йдеться про систему забезпечення технологічної конкурентоспроможності національного господарства. У підсумку аналізування наукових досліджень з цієї проблематики є підстави для виокремлення в її межах таких чотирьох блоків/підсистем:

- 1) безпосередньо інституційного (що є предметом цього дослідження);
- 2) ресурсного;
- 3) інфраструктурного;
- 4) ринкового.

Одразу наголосимо на превалюючій ролі саме інституційного забезпечення, яке визначає й адсорбує властивості наступних, дає підстави в подальшому вести мову про інституційно-ресурсне, інституційно-інфраструктурне та інституційно-ринкове забезпечення процесів технологізації національної економіки. Проте роль кожної зі складових забезпечення (інституційного, ресурсного, інфраструктурного, ринкового) у розглянутій системі здебільшого очевидна та чітко відмінна, попри певні питання, які можуть виникати у специфічності (порівняно з інституційною компонентою) інфраструктурного та ринкового складників.

Однак позиція багатьох дослідників [10] полягає в тому, що інституційно-організаційне середовище – це більше про спеціалізовані інституції, які, до того ж, ще й тісно орієнтовані на реалізацію тих чи інших функцій державної політики в зоні їх відповідальності, тоді як інфраструктурне – про допоміжні, спеціалізовані не стільки на підтримці та стимулюванні відповідних процесів, як на формуванні та забезпеченні низки супутніх послуг, що перетворюються на елементи ресурсного забезпечення технологічної конкурентоспроможності.

Свої відмінні риси наявні й у ринкового середовища. Звісно, що інститути й інституції, власне, й застосовуються публічною владою заради підштовхування до еволюції характеристик наявного та становлення потрібного для інноваційного та технологічного розвитку середовища, зокрема

ринкового. Але ж справедливими слід вважати знахідки визнаних пошукачів у досліджуваній царині [3], які стверджують, що, навпаки, гарне ринкове середовище варто розглядати значно потужнішим інститутом. У такому сенсі воно, наприклад, формує попит на технологічні інновації (таку функцію інститути не реалізують апіорі) чи встановлює сприятливу кон'юнктуру, яка зберігається впродовж тривалого часового проміжку, достатнього для проходження всіх стадій інноваційного циклу та інвестиційного процесу.

З іншого боку, можна спостерігати підсилення інституційно-правового (стосовно захищеності прав власності на результати інноваційно-технологічної діяльності, але вже більше ринковими інструментами, як-от: несприйняття такої девіантної поведінки, включно із засудженням економічних агентів-порушників і їх «відторгненням ринком»), інституційно-організаційного (доповнення регуляторної функції держави засобами політики вдосконалення ринкового середовища) та, безперечно, психологічного та неформального складників інституційного середовища.

Результати аналізування в цьому блоці формують висновки стосовно такого аспекту методології дослідження технологічної конкурентоспроможності національного господарства, як наявність системи її забезпечення, а це одна із трьох прямих невід'ємних умов господарської діяльності поряд із ефективністю та підґрунтям для подальшого розвитку.

ВИСНОВКИ

Формування методології дослідження технологічної конкурентоспроможності та її інституційного забезпечення закладає фундамент аналітичної роботи з пізнання в цій сфері. По суті, це поєднання, з одного боку, глибинних методологічних засад розуміння, а з іншого – узагальнення та вибудування на такій основі цілісної методики її аналізування. Справді, лише після окреслення всього спектра проблематики, передумов (т. зв. початків), чинників перебігу та наслідків (а останні часто важливіші за сам стан і рівень досягнутого) можна сформулювати повноцінний метод пізнання. Дотримання цього принципу доводить до розуміння, що першочергові висновки в цій сфері – це дійсно про стан і рівень технологічної конкурентоспроможності національної економіки, її секторів, видів економічної діяльності, галузей і врешті-решт стратегічно важливих суб'єктів господарювання (етап методології № 1). Однак це не фініш, а лише початок аналітичного дослідження, коли надалі слід оцінити наслідки впливу досягнутого рівня технологізації на соціально-економічний поступ

(етап № 2), а в подальшому повернутися до ідентифікації чинників і причин формування (етап № 3), інституційного, ресурсного, інфраструктурного, ринкового складників забезпечення (етап № 4) та характеристики передумов становлення процесів зміцнення технологічно-конкурентоспроможних позицій національного господарства.

Перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є вдосконалення методики аналізування якості інституційного забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Lupak R., Mizyuk V., Zaychenko V. et al. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8. No. 1. P. 70–88. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.01.04>
2. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія. Львів : Арал, 2008. 385 с.
3. Білик Р. С. Особливості розвитку інноваційного середовища в Україні в умовах глобальної конкуренції. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій»*. 2015. Вип. 4. С. 27–35. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/visnik/fmecon/program_5e4ba33c5d2c8.pdf
4. Герасимова І. Ю. Сучасний стан та проблеми інноваційної активності промислових підприємств України. *Економічний простір*. 2018. № 137. С. 55–67. DOI: 10.30838/PES.2224.250918.55.227
5. Чугрій Г. А., Чугрій Н. А. Інтелектуальна власність як фундамент інноваційної моделі розвитку. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 330–335. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/54.pdf
6. Дубей Ю. В., Пилипенко Ю. І. Інноваційно-технологічна складова економічного розвитку в умовах глобалізації. *Економічний вісник*. 2019. № 4. С. 27–35. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/68.027>
7. Дубей Ю. В. Сучасні тенденції техніко-технологічного розвитку. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 47–52. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-47-52>
8. Зайченко В. В. Методологічні аспекти дослідження технологічної конкурентоспроможності економіки країни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 26. Ч. 1. С. 60–64. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/26_1_2019ua/13.pdf
9. Казакова Н. А., Шолом А. С., Ші Х. Людський потенціал та його вплив на розвиток економіки КНР.

Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2022. Вип. 16. С. 26–33.

DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-03>

10. Кублікова Т., Кузнєцова І. Розвиток інноваційної інфраструктури як основа процесів диверсифікації економіки України. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 1. С. 58–70.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.01.058>

11. Скоробогатов М. М., Куцєрубова О. І. Диверсифікація як один із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 3. С. 18–21. URL: http://www.evd-journal.org/download/2011/2011-3/Ek_visnyk_3_2011-18-21.pdf

12. Миценко В. Чинники стимулювання розвитку високотехнологічних індустрій національної економіки України. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 6. Т. 2. С. 243–250.

DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-41](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-41)

13. Ситник Н. С., Шушкова Ю. В., Парфенюк Є. І. Структурний аналіз чинників та умов технологічної модернізації економіки України. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2020. № 1. С. 67–72.

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-1-11>

14. Тищенко Д. С. Цифрова трансформація як драйвер розвитку економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 4. С. 38–45.

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-7>

15. Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.2. С. 153–158.

16. Юринець З. В. Інноваційні стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності економіки України : дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03. Львів, 2016. 519 с.

REFERENCES

Bilyk, R. S. "Osoblyvosti rozvytku innovatsiinoho seredovyshcha v Ukraini v umovakh hlobalnoi konkurentsii" [Peculiarities of the Development of the Innovative Environment in Ukraine in Conditions of Global Competition]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya «Menedzhment innovatsii»*, iss. 4 (2015): 27-35. https://www.dnu.dp.ua/docs/visnik/fmecon/program_5e4ba33c5d2c8.pdf

Chuhrii, H. A., and Chuhrii, N. A. "Intelektualna vlasnist yak fundament innovatsiinoi modeli rozvytku" [Intellectual Property as the Foundation of the Innovative Model of Enterprise Development]. *Ekonomika i suspilstvo*, iss. 11 (2017): 330-335. https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/54.pdf

Dubiei, Yu. V. "Suchasni tendentsii tekhniko-tekhnolohichnoho rozvytku" [Current Trends in Technical

- and Technological Development]. *Biznes Inform*, no. 12 (2020): 47-52.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-47-52>
- Dubiei, Yu. V., and Pylypenko, Yu. I. "Innovatsiino-tehnolohichna skladova ekonomichnoho rozvytku v umovakh hlobalizatsii" [Innovation-Technological Component of Economic Development in the Globalization Conditions]. *Ekonomichnyi visnyk*, no. 4 (2019): 27-35.
DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/68.027>
- Herasymova, I. Yu. "Suchasnyi stan ta problemy innovatsiinoi aktyvnosti promyslovykh pidpriemstv Ukrainy" [Current State and Problems of Innovative Activity of Industrial Enterprises of Ukraine]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 137 (2018): 55-67.
DOI: [10.30838/PES.2224.250918.55.227](https://doi.org/10.30838/PES.2224.250918.55.227)
- Kazakova, N. A., Sholom, A. S., and Shi, Kh. "Liudskyi potentsial ta yoho vplyv na rozvytok ekonomiky KNR" [Human Potential and Its Influence on the Development of the China Economy]. *Visnyk KhNU imeni V. N. Kapazina. Seriya «Mizhnapodni vidnosyn. Ekonomika. Kpainoznavstvo. Tupyzm»*, no. 16 (2022): 26-33.
DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-03>
- Kublikova, T., and Kuznietsova, I. "Rozvytok innovatsiinoi infrastruktury yak osnova protsesiv dyversyfikatsii ekonomiky Ukrainy" [Development of Innovative Infrastructure as a Basis of Diversification Processes of Ukraine's Economy]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 32, no. 1 (2022): 58-70.
DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.01.058>
- Lupak, R. et al. "Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy". *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 8, no. 1 (2022): 70-88.
DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.01.04>
- Mytsenko, V. "Chynnyky stymulivannia rozvytku vysokotekhnolohichnykh industrii natsionalnoi ekonomiky Ukrainy" [Factors for Promoting the Development of High-Tech Industries of the National Economy of Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 2, no. 6 (2022): 243-250.
DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-41](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-41)
- Skorobohatov, M. M., and Kutserubova, O. I. "Dyversyfikatsiia yak odyn iz shliakhiv pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti pidpriemstv u suchasnykh umovakh" [Diversification as One of the Ways to Increase the Efficiency of Enterprises Activities in Modern Conditions]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 3 (2011): 18-21. http://www.evd-journal.org/download/2011/2011-3/Ek_visnyk_3_2011-18-21.pdf
- Sytnyk, N. S., Shushkova, Yu. V., and Parfeniuk, Ye. I. "Strukturnyi analiz chynnykiv ta umov tekhnolohichnoi modernizatsii ekonomiky Ukrainy" [Structural Analysis of Factors and Conditions of Technological Modernization of Ukraine's Economy]. *Derzhava ta rehiony. Seriya «Ekonomika ta pidpriemnytstvo»*, no. 1 (2020): 67-72.
DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-1-11>
- Tyshchenko, D. S. "Tsyfrova transformatsiia yak draiver rozvytku ekonomiky" [Digital Transformation as Economic Development Driver]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, no. 4 (2023): 38-45.
DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-7>
- Urazaliiiev, R. M., and Vasylytsiv, T. H. "Uzahalnennia konseptualnykh osnov ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Generalization of the Conceptual Foundations of Economic Security of the Enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21.2 (2011): 153-158.
- Vasylytsiv, T. H. *Ekonomichna bezpeka pidpriemnytstva Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zmitsnennia* [Economic Security of Ukrainian Entrepreneurship: Strategy and Strengthening Mechanisms]. Lviv: Aral, 2008.
- Yurynets, Z. V. "Innovatsiini stratehii v systemi pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy" [Innovative Strategies in the System of Increasing the Competitiveness of the Economy of Ukraine]: *dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.03*, 2016.
- Zaichenko, V. V. "Metodolohichni aspekty doslidzhenia tekhnolohichnoi konkurentospromozhnosti ekonomiky krainy" [Methodological Aspects of the Study of the Technological Competitiveness of the Country's Economy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, iss. 26, part 1 (2019): 60-64. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/26_1_2019ua/13.pdf